

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:
16/254-3

Vår dato:
01.03.2017

Høring: Vekt på forskningskvalitet. En mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev datert 22. november 2016 vedrørende forslaget om en mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator med en budsjettkomponent, slik denne blir presentert i NIFU rapporten *Vekt på forskningskvalitet* (NIFU, 2016:9).

Forslaget er behandlet i Det nasjonale publiseringsutvalget 2. desember 2016 og 10. februar 2017. Videre er forslaget behandlet i UHRs forskningsutvalg 21. februar 2017 og i UHRs styre 10. februar 2017.

I budsjettet for 2017 ble det innført en ny måte å beregne publiseringspoeng. Endringen ble gjort både for å oppnå større grad av fagfeltnøytralitet, som ble problematisert da indikatoren ble evaluert i 2014, og for å stimulere til mer internasjonalt samarbeid. Forslaget ble utarbeidet av Det nasjonale publiseringsutvalget. UHR erfarer at endringen etter hvert har oppnådd bred aksept ved institusjonene. Med denne endringen fikk vi for første gang lik beregningsmåte for utregning av publiseringspoeng i UH-sektor, instituttsektor og helseforetak. Når en indikator er knyttet til finansieringsordningene er UHR tilhenger av en indikator som virker likt på tvers av forskningssektorene.

Publiseringsindikatoren har stimulert til økt fokus på vitenskapelig publisering, gitt oss bedre oversikt over norsk forskning og stimulert til økt omfang. UHR ser samtidig at nåværende indikator ikke er et tilstrekkelig virkemiddel for å styrke kvaliteten på norsk forskning. Indikatoren må suppleres med andre tiltak. Siteringer er et anerkjent bibliometrisk kvalitetsmål i mange fagfelt og UHR er positiv til og ser det som ønskelig at man vurderer nye insentiver for å stimulere til økt forskningskvalitet.

Hægeland-utvalget, som vurderte finansieringssystemet for universiteter og høyskoler, anbefalte å utrede en siteringsindikator, og understreket at en slik indikator ikke skulle komme til erstatning for, men i tillegg til en publiseringsindikator. UHR støttet en slik utredning, men er kritisk til forslaget slik det foreligger fra NIFUs utredning. UHR anerkjenner ønske om å stimulere til bedre kvalitet, men er usikker på om dette er riktig virkemiddel.

Internasjonalt samarbeid

Innføring av en egen faktor i publiseringsindikatoren for å stimulere til internasjonalt samarbeid har vært viktig. Dette er et tydelig insentiv å jobbe med for institusjonene. Vi

ønsker mer internasjonalt samarbeid, og forskning viser at publikasjoner basert på slikt samarbeid får større gjennomslag enn andre publikasjoner. Forslaget fra NIFU innebærer å fjerne faktoren for internasjonalt samarbeid i indikatoren ved innføring av en siteringsindikator. Argumentet bygger på forskning som viser at samarbeid fører til flere siteringer og at man derfor ikke trenger en egen faktor for å stimulere til dette. UHR mener at samarbeidsfaktoren bør beholdes fordi den gir et tydeligere insentiv til samarbeid enn en siteringsindikator eventuelt vil gi.

Lokal bruk

Publiseringsindikatoren er utviklet for å brukes på institusjonsnivå og ikke på individnivå. Evalueringen viste at den likevel brukes lokalt, også på individnivå. Derfor har Det nasjonale publiseringsutvalget og UHRs forskningsutvalg utarbeidet en anbefaling [om bruk av indikatoren på lokalt nivå eller for enkeltforskere](#). UHR er usikker på hvordan en siteringsindikator vil virke i dette perspektivet. Dette er ikke utredet i rapporten, som kun understreker at de årlige siteringsmålingene på institusjonsnivå vanskelig kan tilbakeføres lokalt på grunn av at beregningsmåten er mer komplisert. En kan likevel anta at det vil bli gjort forsøk på å tilbakeføre indikatoren lokalt. Da vil for eksempel to forskere som publiserer sammen fra ulike institusjoner ikke gi like bidrag til potten ved sine institusjoner.

Kvalitetsindikator?

Rapporten problematiserer på en god måte hva siteringer er et uttrykk for, og hvilke begrensninger slik informasjon gir i forhold til å bedømme forskningskvalitet. UHR mener disse begrensningene er et argument for å bruke siteringer som en indikator på kvalitet med stor varsomhet og er derfor kritiske til å la dette inngå som budsjettindikator for norske forskningsinstitusjoner.

Ulike fagprofiler og institusjoner

Siteringsindikatoren foreslås innført for å fremme kvalitet, men forslaget vil bare gi utslag for fagmiljøer med god dekning i internasjonale databaser og ikke fungere likt på tvers av alle fag og institusjoner. Riktignok etterstrebes balanse ved å gi siteringsindikatoren ulik modifierende styrke på ulike fagområder. Likevel skiller en siteringsindikator seg fra publiseringsindikatoren ved at siteringsindikatoren ikke gir lik virkning i alle fag. Dette kan være et mindre problem ved breddeinstitusjoner, men institusjoner med faglig tyngdepunkt i f.eks i HumSam vil komme relativt dårligere ut, selv med fremragende forskningsmiljøer.

Konsekvenser for publiseringsindikatoren

Publiseringsindikatoren er nylig endret for å få en faktor som skal bidra til å stimulere til økt samarbeid, både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er den blitt noe mer komplisert å beregne. Den foreslåtte siteringsindikatoren er ennå mer komplisert å beregne. Selv om dette er faglig godt begrunnet vil en slik påbygning av indikatoren bli tilsvarende vanskelig å forklare, - og dermed å forankre i sektoren. Publiseringsindikatorens omdømme kan påvirkes av en nye siteringsindikator.

Siteringsanalyse uten budsjettkonsekvens

Til høringens første spørsmål: "Bør det innføres en siteringskomponent i publiseringsindikatoren i universitets- og høyskolesektoren?", vil UHR derfor svare nei. Det bør ikke innføres en siteringskomponent i budsjettene til universitets- og høyskolesektoren.

UHR mener imidlertid det kan være gode grunner å gjennomføre årlige siteringsanalyser og publisere resultatene, men foreløpig uten å knytte resultatene til finansieringen av institusjonene.

Å gjennomføre siteringsanalysen slik NIFU har foreslått, men uten å knytte resultatene til finansieringen av UH-institusjonene, mener vi har følgende fordeler:

- Utfordringene med fag- og institusjonsforskjeller blir mindre. En siteringsindikator uten budsjettkonsekvens blir gjort tilgjengelig for alle, og kan brukes i eget kvalitetsarbeid av de institusjoner og fagmiljøer som ønsker det.
- En årlig nasjonal siteringsanalyse vil støtte opp om mer profesjonell og bedre faglig fundert bruk av siteringsindikatorer i fagmiljøene. Dette vil falle sammen med innføringen av bedre bibliometriske verktøy ved mange av institusjonene i sektoren.
- En siteringsanalyse uten budsjettkonsekvens gir sektoren anledning til å få erfaring med bruk av slike analyser. Samtidig får en anledning til å høste erfaringer fra andre land som nå er i ferd med å innføre egne varianter av siteringsindikatorer (som Sverige og Belgia).

UHR støtter at det er behov for gode virkemidler for å styrke forskningskvalitet og anerkjenner at siteringer betraktes som kvalitetsmål i mange fagfelt. UHR tror at en årlig analyse og publiseringen av resultatene i seg selv vil ha god effekt og bidra til å styrke kvalitetsarbeidet i sektoren. Det ekstra insitamentet en (svært moderat) budsjettkomponent eventuelt vil ha, oppveier ikke de ulempene vi har påpekt ovenfor.

UHR foreslår derfor at:

1. Publiseringsindikatoren beholdes som i dag
2. Forslaget om en siteringsindikator gjennomføres som en årlig analyse slik det er foreslått av NIFU, men uten kobling til finansieringssystemet

I det videre arbeidet med forslaget fra NIFU anbefaler UHR at departementet rådfører seg med Det nasjonale publiseringsutvalget i forbindelse med gjennomgangen av høringsvarene.

Vennlig hilsen

Vidar L. Haanes
Styreleder

Alf Rasmussen
Generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR